herpy

AGAMY

Green Crested Lizard

Bronchocela cristatella

Bronchocela cristatella to jasnozielona, bardzo smukła, nadrzewna agama z lasów Azji Południowo-Wschodniej, u której ogon stanowi ponad trzy czwarte długości ciała. Osiąga 50-58 cm, jest aktywna w dzień i poluje na owady w koronach drzew. Gdy się zaniepokoi, potrafi zmienić barwę z jaskrawozielonej na brązową. Jest szybka, świetnie skacze i jest płochliwa.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Calotes cristatellus; Agama cristatella; Agama moluccana*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**50-58 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-38 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**70-90%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2 jaj**
Inkubacja	**47-80 dni** przy 27-31 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Bronchocela cristatella to smukła, zielona agama o małej głowie, bocznie spłaszczonym ciele, długich, cienkich kończynach i niezwykle długim, cienkim ogonie, który stanowi ponad 75 % całkowitej długości. Ciało mierzy 12-13 cm od pyska do kloaki, a całe zwierzę 50-58 cm. Barwa podstawowa to jaskrawa trawiasta zieleń, czasem z niebieskawym odcieniem na głowie. Samiec ma krótki grzebień karkowy ze spiczastych łusek, przypominających zęby korony.

Gdy zwierzę czuje się zagrożone lub jest pobudzone, jego barwa zmienia się na brązową. Zmiana barwy następuje szybko i ustępuje, gdy zwierzę się uspokoi, dlatego brązowe ubarwienie w terrarium jest oznaką niepokoju lub stresu.

Gatunek został opisany przez Heinricha Kuhla w 1820 roku. Nazwa ta była stosowana wobec kilku pokrewnych zielonych agam z Azji Południowo-Wschodniej, a pomyłki z *Bronchocela jubata* są częste. Zwierzęta z południowej Mjanmy zalicza się obecnie do *Bronchocela burmana*, a na Luzonie nie wyjaśniono jeszcze, czy tamtejsze osobniki należą do *B. cristatella*, czy do *Bronchocela marmorata*. Rodzaj *Bronchocela* jest blisko spokrewniony z *Calotes*.

Gatunek jest płochliwy i nie nadaje się do brania na ręce. Długość życia nie jest udokumentowana, a liczba podana w ramce jest szacunkowa.

Występowanie i środowisko

Bronchocela cristatella występuje w Azji Południowo-Wschodniej: w południowej Tajlandii, na Półwyspie Malajskim wraz z wyspami takimi jak Langkawi, Pangkor i Tioman, w Singapurze, na Sumatrze i Wyspach Natuna, na Borneo i dalej na wschód aż po Celebes i Halmaherę. Spotyka się ją także na wielu wyspach Filipin, od Palawanu i Mindanao po Visayas, a być może również na Luzonie.

Gatunek nie występuje na Bali ani w Indiach. W Singapurze jego liczebność spadła, prawdopodobnie dlatego, że jest wypierany przez zawleczonego *Calotes versicolor*.

> **Naturalny zasięg:** Malezja, Singapur, Indonezja, Filipiny, Tajlandia i Brunei.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje lasy pierwotne i wtórne, ale także tereny przekształcone, parki i ogrody. Jest aktywny w dzień i nadrzewny, przebywa głównie kilka metrów nad ziemią w krzewach i na drzewach, gdzie trzyma się gałęzi i pni długimi palcami i szybko przeskakuje z gałęzi na gałąź. Jest szeroko rozpowszechniony, ale nieliczny.

Klimat jest tropikalny, nizinny: ciepło i wilgotno przez cały rok, z częstymi ulewami, około 24-32 °C w ciągu doby i wysoką wilgotnością powietrza. Gatunek przesiaduje też na skrajach lasów i polanach, gdzie ma dostęp do słońca. W razie zagrożenia przywiera do pnia lub znika w listowiu, gdzie zielona barwa dobrze go maskuje.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza na temat utrzymania *Bronchocela cristatella* jest skąpa. Zalecenia opierają się na klimacie w zasięgu występowania, na siedlisku w krzewach i na drzewach oraz na doświadczeniach z innymi nadrzewnymi agamami, takimi jak *Calotes versicolor* i *Gonocephalus grandis*.

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość). Długi ogon i szybkie skoki wymagają przestrzeni, a wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna.

Urządź terrarium licznymi cienkimi gałęziami, tyczkami bambusowymi i lianami ustawionymi pod różnymi kątami, gęstymi żywymi roślinami oraz tylną ścianą zapewniającą kryjówki. Gęste listowie daje zwierzęciu poczucie bezpieczeństwa. Jako podłoże sprawdzi się mieszanka ziemi i piasku dobrze utrzymująca wilgoć, przykryta warstwą liści. Terrarium musi mieć dobrą wentylację w górnej części, aby nie tworzyło się stojące, wilgotne powietrze. Pokrywa musi szczelnie się zamykać, bo zwierzę jest bardzo szybkie.

Trzymaj jedno zwierzę lub parę w dużym terrarium. Odchody usuwaj codziennie.

TEMPERATURA

Temperatura odpowiada klimatowi w zasięgu występowania. W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 25-30 °C, a w miejscu wygrzewania wysoko na gałęzi 32-38 °C. W nocy powinno być 22-25 °C, a temperatura nie może spaść poniżej 20 °C.

Używaj lampy grzewczej osłoniętej kratką, aby zwierzę się nie poparzyło, i mierz temperaturę termometrami po obu stronach terrarium. Zwierzę musi zawsze mieć możliwość ucieczki od ciepła w chłodniejszą, zacienioną część. Na noc ogrzewanie się wyłącza.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność względna powietrza powinna wynosić 70-90 %, jak w tropikalnym lesie nizinnym. Zraszaj terrarium obficie dwa razy dziennie, tak aby liście i gałęzie były mokre. Zwierzę pije krople z roślin, więc miska nie jest potrzebna. Pozwól powietrzu nieco przeschnąć między zraszaniami i zadbaj o wentylację, aby nie pojawiła się pleśń i problemy z drogami oddechowymi.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i wygrzewa się na skrajach lasów i polanach, dlatego potrzebuje mocnego światła i UVB. Użyj świetlówki T5 HO 6 % nad miejscem wygrzewania, co odpowiada strefie Fergusona 2 z indeksem UV 2-3 w miejscu wygrzewania i niższym wśród roślin. Strefa ta nie została zmierzona dla tego gatunku, ale pasuje do zwierzęcia, które

przebywa na przemian w słońcu i w cieniu. Sprawdzaj odległość między świetlówką a zwierzęciem miernikiem UV i wymieniaj świetlówki zgodnie z zaleceniami producenta.

Oświetlenie włączaj na 12 godzin dziennie przez cały rok. Żywe rośliny również potrzebują światła, więc warto dodatkowo zastosować lampę do roślin.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Bronchocela cristatella żywi się owadami, które łapie w krzewach i na drzewach, między innymi pluskwiakami. Podawaj urozmaicone żywe owady paszowe, nie większe niż odstęp między oczami zwierzęcia: małe świerszcze, szarańczę, karaczany, muchy i larwy, a młodym muszki owocowe. Tłuste owady, takie jak mączniki, podawaj tylko sporadycznie.

Młode karm codziennie, dorosłe co drugi lub trzeci dzień. Oprószaj owady wapniem przy większości karmień, a raz w tygodniu preparatem witaminowo-mineralnym, i dzień przed karmieniem podawaj owadom pożywny pokarm. Zwierzę reaguje na ruch, więc wypuszczaj pokarm na gałęzie lub podawaj owady latające.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy i łatwo się stresuje. W stresie brązowieje i może uciec w listowie lub zeskoczyć z gałęzi. Nie nadaje się do brania na ręce i jest zwierzęciem do obserwacji. Pracuj w terrarium spokojnie, a nowemu zwierzęciu daj czas i wiele kryjówek wśród roślin.

Zachowania społeczne w niewoli nie są udokumentowane. Trzymaj tylko jednego samca w terrarium; samiec z samicą może przebywać w dużym, gęsto obsadzonym roślinami terrarium, w którym mogą się od siebie oddalić.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma krótki grzebień karkowy ze spiczastych łusek, a samica słabszy grzebień lub nie ma go wcale. Płeć najłatwiej rozpoznać u dorosłych zwierząt. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany.

GODY I KOPULACJA

Okres rozrodu i ewentualne zmiany sezonowe nie są dla tego gatunku udokumentowane. Klimat jest wilgotny przez cały rok, więc okres spoczynku raczej nie jest potrzebny. Dołącz samicę do samca w dużym, gęsto obsadzonym roślinami terrarium i obserwuj je, aby samica mogła się oddalić, jeśli samiec stanie się zbyt natarczywy.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Wielkość zniesienia nie jest udokumentowana dla *B. cristatella*. Liczba w ramce została zapożyczona od blisko spokrewnionej *Bronchocela jubata*, która składa dwa podłużne, białe jaja o długości ok. 4 cm obok siebie w piaszczystej ziemi pod cienką warstwą próchnicy. Liczba zniesień w ciągu roku nie jest udokumentowana.

Zapewnij samicy pojemnik do składania jaj lub róg terrarium z co najmniej 15 cm lekko wilgotnej ziemi i piasku pod warstwą liści. Bez odpowiedniego miejsca samica może zatrzymać jaja, co wymaga interwencji weterynarza. Przed złożeniem jaj i po nim podawaj jej obficie pokarm i wapń.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

INKUBACJA

Czas inkubacji nie jest dla tego gatunku udokumentowany. Liczby w ramce zapożyczono od *Calotes versicolor*, którego jaja wykluwają się po 47-80 dniach w temperaturze 27-31 °C. Ostrożnie wykop jaja, nie obracając ich, i umieść je w zamkniętym pojemniku z lekko wilgotnym wermikulitem i małymi otworami wentylacyjnymi. Jaja, które się zapadają lub pleśnieją, są martwe i można je usunąć.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Odchów nie jest dla tego gatunku udokumentowany. Trzymaj młode w małym, ale wysokim terrarium urządzonym tak samo jak dla dorosłych: gęste rośliny, cienkie gałęzie, wysoka wilgotność powietrza, miejsce wygrzewania i UVB. Karm je codziennie muszkami owocowymi, małymi świerszczami i innymi drobnymi owadami oprószonymi wapniem. Trzymaj je posortowane według wielkości i zapewnij wiele kryjówek.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe problemy to:

- Stres i odmowa pokarmu, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Utrzymujące się brązowe ubarwienie jest oznaką stresu.
- Zanik kości (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Odwodnienie przy zbyt suchym powietrzu lub zbyt rzadkim zraszaniu.
- Infekcje dróg oddechowych przy stojącym, zimnym i wilgotnym powietrzu.
- Pasożyty u zwierząt odłowionych z natury, które powinny przejść kwarantannę przez co najmniej trzy miesiące.
- Urazy pyska, gdy zwierzę skacze na szybę.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, jaskrawozieloną barwę i dobrze odżywione ciało. Myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem i terrarium, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę. Jeśli zwierzę chudnie, nie je lub wydaje się ospałe, zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.